

Forrástól tengerig

2 × 45 perces szövegfeldolgozó, szöveg-
és képalkotó óra (magyar, természetismeret,
kreatív szövegalkotás, vizuális kultúra)

Miről szól ez
a tanegység?

Hogyan jut el a forrás a tengerig? Milyen folyóvizeket ismerünk?
A folyóvizek mentén, patakokban milyen élőlények élnek? Száraz
ismeretközlés helyett a dalok, versek és mesék nyelvén ismerke-
dünk folyóvizeinkkel.

Áttekintő vázlat

3.1 Forrástól a tengerig	45 perc
3.1a A kis hajó	20 perc
3.1b A kis Mitugrálsz	25 perc
3.2 Patakoló	45 perc
3.2a Patakarton, pataokban	25–30 perc
3.2b Vízi portrék	15–20 perc
Összesen:	2 × 45 perc

Előkészületek

A táblára elhelyezhető folyamatábra szóképeit és jeleit készítsük
el előre, messziről is jól látható méretben!

A második óra versolvasó-ritmizáló csoportmunkája moderálás
mellett zajlik, amire a pedagógusnak fel kell készülnie. Felké-
szüléséhez kapja a ritmusmintákat, a gyerekektől nem ezt kell
számonkérnie. Legjobb, ha spontán ritmuskésziséggel segít.

3. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Hegyes-völgyes talál-
lósok – magyar népi
mondókák
Gryllus Vilmos: *Kis hajó*
Zelk Zoltán:
A kis Mitugrálsz
Szepesi Attila:
Pisztrángok
Weöres Sándor:
Éren-nádon
Zelk Zoltán: *A kis patak*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

- Szöveggyűjtemény
- Füzet, íróeszköz
- Internet, projektor,
hangfal

Szóképek, jelek
Blu Tack
Írólap, rajzeszköz

ÉVFOLYAM

2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

3.1 Forrástól a tengerig

3.1a A kis hajó

Két tenyerünkkel alakítsunk csónakforma hajót! Pantomimmozdulatokkal
helyezzük vízre, és a víz vigye, sodorja ringatózva!
Milyen folyóvizeket ismerünk?

Válasszák ki a gyerekek a *Hegyes-völgyes találósok* közül azokat, amelyek meg-
fejtése folyóvíz vagy folyóvízzel kapcsolatos!

Az első és utolsó két találósról van szó, megfejtésük sorban: folyó, folyóvíz, folyó-
víz két partja, folyóvíz.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Ismerkedés a folyóvizek-
kel irodalmi szövegeken
keresztül.

JEGYZETEIM

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Mozdulatjáték
Válogató olvasás: folyóvi-
zes találosok
Dalhallgatás, vizek folya-
matábrája
Párbeszédese olvasás
Vers kifejezéseinek ösz-
szehasonlítása
Beszélgetés
Mesehallgatás, „Hogyan
folytatnád?” kérdések
Véleményalkotás, vita a
mese alapján
Folyamatábra kiegészí-
tése

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Szóképek, jelek
Blu Tack

Hallgassuk meg [Gryllus Vilmos Kis hajó](#) című dalát (elérhető a [reftantar.hu](#)-n, a szó-
vegyűjtemény oldalán), és a gyerekek figyeljék meg, milyen vizekről van itt szó!
Beszéljük meg, és közben a vers folyamatábráját szóképekkel helyezzük el a
táblán:

FORRÁS → PATAK → FOLYÓ → TENGER

A gyerekek négyes csoportokban készüljenek fel a vers párbeszédese felolvasásá-
ra! Szereplők: kérdező, forrás, patak, folyó.

Néhány csoport a vállalkozók közül mutassa be a versbeszélgetést! Majd tegyük
fel a következő kérdést! A kérdésekben és válaszokban sok minden ismétlődik. Mi
az, ami változik? Gyűjtsük össze!

- Helyszín: domboldal, völgy, messzeség.
- Víz: patak, folyó, tenger.
- Idő: néhány perc, óra, nap.

3.1b A kis Mitugrász

25
perc

Láttatok már forrást? Ittatók a vízből?

Megfigyeltétek, mi lett belőle, hogyan folyt tovább?

Milyen nevet adnátok egy kövek között csordogáló forrásnak?

[Zelk Zoltán](#) a *Mitugrász* nevet adta neki. Hallgassátok meg [A kis Mitugrász](#) című
mesét!

Olvassuk fel a mesét, egy-egy ponton kérdésekkel megszakítva, és hallgassuk
meg a gyerekek válaszait!

Elejétől – „Azzal elrepült”

Vajon mit talált ki a csóka? Ti milyen tanácsot adnátok a helyében?

„Nehezen várta” – „könyörgésre fogni a dolgot.”

Mit mondhatott a forrás a folyamnak? Ti hogyan beszélnétek a lelkére?

„– Ó, te dicső és nagy” – a végéig.

Hogyan érte el a forrás a célját? Hogyan szólt mindenkire szívhezszólóan, a
saját nyelvén?

Szerintetek hazudott, füllentett, vagy csak másképp tálalta a dolgot? Akár vitát is
rendezhetünk a kérdésről.

Mi a különbség a folyó és a folyam között? Milyen szavakkal érzékelteti a külön-
séget az író? („Ó, te dicső és nagy folyam!”)

Egészítsük ki a folyamatábrát a *folyam* szóképpel!

FORRÁS → PATAK → FOLYÓ → FOLYAM → TENGER

JEGYZETEIM

3.2 Patakoló

3.2a Patakparton, patakban

Ki az, aki volt már patakparton? Mit látott? Mit csinált? Lábalt-e a vízben? Látott-e a vízben vagy a vízben élőlényeket?

25-30 perc

Az élménybeszámolók után alkossanak a gyerekek az osztálylétszámtól függően három vagy hat (öt-hat fős) csoportot! Minden csoport válasszon egyet az alábbi három vers közül, a kiemelt kulcsszó alapján!

Szepesi Attila: *Pisztrángok* – pisztráng
Weöres Sándor: *Éren-nádon* – sikló
Zelk Zoltán: *A kis patak* – szitakötő

A csoportok kuporodjanak össze, olvassák el a verset, és próbálják ritmizálni! Majd készüljenek fel a vers ritmikus olvasására!

A pedagógus figyelje a csoportok munkáját, és ahol szükséges, segítsen a ritmizálásban!

Felkészülési idő után a csoportok olvassák fel a verseket!

Majd keressük meg, milyen élőlények szerepelnek a versekben!

Az élőlényeket figyeljük meg és csoportosítsuk a *Folyóparton, patakban* című tankockán (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)! A képek kattintással nagyíthatók.

Találkoztunk egy új szóval az egészen kicsi folyóvíz kifejezésére. Melyik az? Hová illeszthetnénk a folyamatábrán?

FORRÁS → ÉR → PATAK → FOLYÓ → FOLYAM → TENGER

Vedd figyelembe!

Szepesi Attila *Pisztrángok* című verse rövid soraival, soráthajlásaival és időmértékes ritmusváltásaival a kövek közt táncoló patakot, pisztrángot idézi meg.

Csobogó	U U –	ti-ti-tá
patakon	U U –	ti-ti-tá
pisztráng szökken.	– – – –	tá-tá tá-tá
Hej, te	– U	tá-ti
ezüsthajú	U – U –	ti-tá ti-tá
pisztráng-nép!	– – –	tá-tá tá
Lennék	– –	tá-tá
csobogó	U U –	ti-ti-tá

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Patakról szóló versek alkotó feldolgozása a vízi, vízparti élőlények megfigyelésével.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Beszélgetés, élménybeszámoló
Versolvasás, ritmizálás csoportmunkában
Interaktív multimédiás feladat: élőlények megfigyelése, kép-szó párosítás
Folyamatábra kiegészítése
Kreatív írás és rajz: villámportrék az élőlényekről

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Szóképek, jelek
Blu Tack
Írólap, rajzeszköz

JEGYZETEIM

hegyipatak árnyán	U U U U --	ti-ti-ti-ti tá-tá
pisztráng:	--	tá-tá
én is	--	tá-tá
úszkálnék!	---	tá-tá tá
Húznék	--	tá-tá
viharos	U U --	ti-ti-tá
habokon, zúgón,	U U ---	ti-ti-tá tá-tá
puha	U U	ti-ti
mohaágyon	U U --	ti-ti tá-tá
hajnalban,	---	tá-tá tá
amikor	U U --	ti-ti-tá
zengő	--	tá-tá
bércen	--	tá-tá
a sugaras	U U U --	ti-ti-ti-tá
hajnalcsillag	----	tá-tá tá-tá
ellobban.	---	tá-tá tá

Weöres Sándor *Éren-nádon* című verse inkább szélesen szétterül, mint a vízfel-szín, és szélesebb verslábegységek váltakoznak (valamennyi versszak azonos ritmikájú).

Éren-nádon sikló kúszik,
 ---- | ---- tá-tá-tá-tá | tá-tá-tá-tá
 kicsi patak-ágyon vizicsibe úszik.
 U U U U -- | U U U U -- ti-ti-ti-ti tá-tá | ti-ti-ti-ti tá-tá

Zelk Zoltán *A kis patak* című verse ütemhangsúlyos ritmikájú, egyenletes lüktetését 4|3 ütemosztású sorok adják (következetesen az egész versben).

Vígan fut a | kis patak,
játszanak a | kis halak.

Hegy alatt és | rét alatt
kanyarog a | kis patak.

15-20
perc

3.2b Vízi portrék

A gyerekek készítsenek egy-egy villámportrét valamelyik vízben vagy vízben élő állatról, a következő lehetőségek közül választva!

- Írj verset egy vízi állatról, a versritmus fejezze ki az állat mozgását!
- Mutass be egy vízi állatot néhány mondattal, kiemelve az állat legfontosabb tulajdonságait!
- Mutass be egy vízi állatot színes rajzzal!

Végül a vállalkozók felolvashatják, bemutathatják a portréikat.

JEGYZETEIM

